

БАБИЧ АНТОНИНА

Київський національний університет технологій та дизайну

<https://orcid.org/0000-0001-5061-3292>e-mail: basienska@ukr.net

ТЕЛУШКА СВІТЛАНА

Київський національний університет технологій та дизайну

e-mail: felis.briss@gmail.com

БІЦЕНЄВА ТЕТЯНА

Київський національний університет технологій та дизайну

e-mail: tata@gmail.com

РОЗРОБКА КОЛЕКЦІЇ ЖІНОЧИХ ЛЕГКИХ СУКОНЬ З УРАХУВАННЯМ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФІГУРИ ЗАМОВНИКА

Використання класичних колористичних і конструктивних рішень при розробці сучасних моделей жіночого одягу в стилі «ретро» привертає увагу фахівців модної індустрії, оскільки мода час від часу повертається у наше суспільство за рахунок створення стилізованих моделей виробів з посилом до минулих 20–70-х років, простежується ланцюжком конкретних дій від «народження» ідеї і створення творчого джерела до виконання ескізного проєкту з підбором матеріалів та аксесуарів і детальної розробки конструкції виробів колекції. В статті досліджено і проаналізовано питання створення асортименту сучасних суконь з різних матеріалів, з урахуванням особливостей фігури замовника і вподобань споживача. Проаналізовано типи фігур жіночого тіла.

В статті досліджено і проаналізовано питання створення асортименту сучасного одягу для жінок різного призначення, конструкцій та матеріалів. Досліджено і проаналізовано питання конструктивізму в дизайні одягу. Проведено аналіз українських брендів – виробників одягу за допомогою google анкетування споживачів різної вікової групи. Теоретично доведено доцільність даної розробки. Наведено результати маркетингових досліджень щодо можливості використання сміливих конструктивних ідей і колористичних рішень в одязі жіночого асортименту в стилі «ретро». Розроблено ескізний проєкт, 3D моделі асортиментного ряду колекції одягу жіночої асортиментної групи. Розроблено конструкторсько-технологічну документацію на виробу. Виготовлено промисловий зразок легкої сукні жіночого асортименту розробленої колекції. Впроваджено розробку у виробництво на ФОП «А-стиль», м. Бердичів. Доведено теоретико-експериментальним шляхом доцільність даної розробки.

Ключові слова: асортимент, тип фігури, конструкція, технологічність моделі, дослідження, попит, виріб.

BABYCH ANTONINA, TELUSHKA SVITLANA, BITSENEVA TETYANA

National University of Technology and Design

DEVELOPMENT OF A COLLECTION OF WOMEN'S LIGHT DRESSES TAKING INTO ACCOUNT THE CHARACTERISTICS OF THE CUSTOMER'S FIGURE

The use of classic color and design solutions in the development of modern models of women's clothing in the "retro" style attracts the attention of fashion industry specialists, since fashion occasionally returns to our society due to the creation of stylized models of products with a reference to the past times of the 1920–1970. It is traced by a chain of specific actions from the "birth" of an idea and the creation of a creative source to the execution of a sketch project with the selection of materials and accessories and the detailed development of the design of the products of the collection. The article researched and analyzed the issue of creating an assortment of modern dresses from different materials, taking into account the features of the customer's figure and consumer preferences. The types of female body shapes were analyzed. The article researched and analyzed the issue of creating an assortment of modern clothes for women of various purposes, designs and materials. The issue of constructivism in clothing design was investigated and analyzed. An analysis of Ukrainian brands of clothing manufacturers was carried out with the help of Google surveys of consumers of different age groups. The expediency of this development has been theoretically proven.

The results of marketing research on the possibility of using bold constructive ideas and color solutions in women's clothing in the "retro" style are given. A sketch project, 3D models of the range of the clothing collection of the women's range group have been developed. Design and technological documentation for products has been developed. An industrial sample of a light dress of the women's range of the developed collection was produced. The development was introduced into production at the FOP "A-style", Berdychiv. The expediency of this development has been proven theoretically and experimentally.

Key words: assortment, figure type, design, manufacturability of the model, research, demand, product.

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Дизайн – це сфера творчості, пов'язана з соціальними, функціональними та естетичними проблемами формування предметно-просторового середовища, одна з важливих областей утворення стилю, яка впливає на загальні формоутворюючі процеси і історичні концепції [1].

Основою в професії дизайнера є проблема формування творчої особистості, неповторного стилю і світосприйняття. Саме ці чинники обумовлюють і формують спектр творчих підходів до вивчення конкретних питань щодо тілоскладень людини, формоутворення виробу та використання на практиці певних підходів і концепцій щодо пошуку креативної ідеї, розвитку творчого джерела і вирішення поставленої

задачі за принципом «від ідеї до готового виробу» [2–5].

Історичний аналіз розвитку у суспільстві мануфактур, виробництв, технологій і науково-технічного прогресу в цілому дозволив людям створити підприємства великої і середньої потужності, і як результат одягти людей, виготовляючи масово вироби. Однак вже сьогодні ми маємо потребу не стільки у кількості виробів, як у їх якості та індивідуальності. Тому на ряду з масовим випуском продукції індустрії моди функціонують і не великі підприємства та ательє, дизайн студій та майстерні з індивідуального виготовлення та ремонту виробів галузі.

Станом на 2023 рік можна впевнено сказати, що індивідуальні та багатофункціональні вироби індустрії моди полюбують усі, однак є і сегмент одягових виробів певного призначення, який може бути повсякденним, але при цьому має відображати стиль, смак і вподобання носія [2–5].

Сьогодні ми маємо сучасні класичні і не типові для галузі матеріали, інноваційні технології та надсучасне і прогресивне обладнання, яке дозволяє втілити у життя практично усі сміливі і креативні ідеї дизайнера та замовника. Однак є категорія людей, яка схиляється до потреб у виробах класичного дизайну чи використанням елементів «ретро» стилю. Безумовно вік споживача і його соціальний статус та спосіб життя впливають на вибір стилю і форми виробу, однак мрії і бажання можуть бути не реально яскравими в кожного з нас.

При створенні колекції сучасних виробів легкого одягу, зокрема суконь, їх естетичну привабливість та індивідуальність, підвищену комфортність та функціональність, прийнятну собівартість і попит можна спрогнозувати і досягнути мети теоретично вже на етапі розробки ескізного проекту, провівши низку маркетингових досліджень шляхом on-line опитування споживачів чи інших груп населення України та світу [6, 7]. В цілому питання конкурентоспроможності виробів і їх реалізація на ринку сучасних естетично і практично орієнтованих виробів, що виготовлені з класичних або інноваційних вітчизняних матеріалів є актуальним завданням науковців і виробничників усіх країн світу [8, 9].

Аналіз досліджень та публікацій

Розробкою і вдосконаленням конструкцій та технологій виготовлення одягу, вивченням тілоскладень жінок у широкому розумінні питання, вивченням і дослідженням властивостей матеріалів і комплектуючих для виробництва виробів даної групи займалися і займаються науковці різних країн світу.

В Україні, корифеями цієї справи і засновниками наукових шкіл і напрямів наукової діяльності є проф. Колосніченко М.В., проф. Ніколаєва Л.В., проф. Кротова Т.Ф., проф. Пашкевич К.Л., проф. Славінська А.Л., проф. Чупріна Н., доц. Остапенко Н.П., інші [6, 7].

Ці науковці внесли неоціненний вклад у розвиток новацій у дизайні, конструюванні, моделюванні, технології виробництва одягових виробів з різних матеріалів.

Так, професор Колосніченко М.В. з групою науковців, як наприклад Чупріна Н.П., доц. Остапенко Н.П., проф. Кротова Т.Ф. протягом своєї наукової діяльності займаються дизайном виробів індустрії моди, питаннями удосконалення форми виробу, питаннями колористики; професор Березненко С.М. з групою науковців, як наприклад доц. Білоцька Л.Б., проф. Зубкова Л.І. займаються дослідженнями тілоскладень, підлітків, молоді і дорослої категорії населення з урахуванням особливостей фігур за регіонами мешкання людини; досліджують конструктивні особливості і типи фігур; працюють над вдосконаленням конструкцій і параметрів виробів різного призначення. Також науковці і молоді вчені під керівництвом проф. Пашкевич К.Л. займалися дослідженням питань ергономіки костюму, параметрів і форм. Інші вчені такі як проф. Супрун Н.П., проф. Галавська Л.Є., доц. Арабулі С.І. досліджували властивості матеріалів і процеси формування матеріалів при виготовленні одягу [8, 9].

Багато наукових шкіл і науковців, як наприклад Попова Н.В., Альошкова С.М., Омельченко Н.М., Войчак А.В., Мальченко В.М. займалися за час своєї роботи розробкою стандартів, нормативних баз, термінів, які є необхідними для початківців у вивченні певних питань [10, 11].

Багато вчених, як наприклад Бабич А.І., Попова Л.В., Гелевич Ю.В., Гриневич Т.М., Стоянов І.С. інші займалися аналізом результатів випробування виробів індустрії моди з метою сертифікації; дослідженням і прогнозування міцності ниткових швів при скріпленні деталей виробів. Склали алгоритми прогнозування відповідності ниткового скріплення деталей. Проводили експериментальні дослідження процесу послаблення матеріалу в результаті проколу їх голкою [12–14].

Багато сучасних наукових досліджень відтворено у патентах науковців: Злотенко Б.М., Гаркавенко С.С., Борщевської Н.М., Бабич А.І., Кернеш В.П., Первої Н.В., які проводили дослідження з розробки виробів індустрії моди різних конструкцій і призначення; дослідження по розробці композицій для фарбування шкіри та текстилю; дослідження по розробці складу і рецептури наповнення шкіри; дослідження розробки способу виконання декору (принту) на поверхні матеріалу та багато інших наукових надбань і розробок [15–18].

Практична реалізація окремих напрямів наукового дослідження постійно зв'язана з великими витратами суспільної праці, матеріальних та фінансових ресурсів, коли реалізація заходів організаційного характеру в багатьох випадках не потребує нових затрат.

Українські вчені внесли значний внесок у розвиток галузі, в розробку конструкцій і технологій виготовлення виробів та матеріалів, запропонували нові принципи класифікації, досліджували різні варіанти удосконалень у вже існуючих конструкціях виробів, технологіях, матеріалах та обладнанні модної індустрії.

Формулювання цілей статті

Метою роботи є дослідження і аналіз різновидів матеріалів для виготовлення виробів та вимог до них, особливостей типів фігур жінок і розробка колекції легкої сукні в стилі «ретро» з урахуванням особливостей фігури замовника [4].

Вивчення технік і особливостей технології виготовлення та оздоблення виробів і як результат досліджень розробка колекції жіночого одягу за рахунок використання композиційно-конструктивних елементів, колористичних акцентів і сучасної палітри кольорів, які можна додавати до виробу чи замінювати, враховуючи визначені шляхом аналізу проведених в роботі маркетингових досліджень найвагоміших думок споживачів щодо можливості втілення у вироби жіночого асортименту заданого стилю сміливої колористики і форми, матеріалів і технологій оздоблення виробів, що дасть можливість спрогнозувати позитивний результат [10].

Мета дослідження – дослідження типів фігур жінок і розробка колекції легкої сукні з урахуванням особливостей фігури замовника.

Матеріали та методи. У дослідженні використовувалися теоретико-практичні методи дослідження та практико-орієнтовані технології виготовлення виробів, а саме: технологія шиття, технологія модульного складання елементів виробу, декоративне оздоблення виробу. У якості матеріалів використано текстиль, аплікація та мережево.

Виклад основного матеріалу

Завдяки швидкій зміні стандартів життя, трансформації суспільства і переходу на новий рівень ведення бізнесу, а саме виробництва товарів і надання он-лайн послуг, завдяки стрімкому розвитку нових технологій у XXI столітті все більше з'являється інноваційних дизайнерських рішень, не типових матеріалів та технологій для створення і виготовлення виробів індустрії моди, однак класичні матеріали і прийоми, їх поєднання завжди є актуальними і модними [6–10].

Класична ручна розробка конструкцій і лекал виробів чи виконана в автоматизованому режимі за допомогою сучасних САПР «Грація», «CLO3D», вдосконалення конструкції і технології виробництва виробів різного призначення за рахунок розробки раціонального фасону відповідно до типу фігури споживача є актуальною сьогодні [12], оскільки усі ми різні і прекрасні, але практично кожен споживач має певні відхилення від норми у фігурі чи певні вади, які за рахунок фасону виробу можна відкорегувати чи приховати. Тому індивідуальний підхід до вимог і потреб споживача є конче необхідним і затребуваним.

На основі поставлених задач було проведено ряд маркетингових досліджень і теоретико-аналітичним шляхом досліджено типи тілоскладень (типи фігур) жіночого тіла (рис. 1), підібрано згідно фігури замовника вдалий конструктивний варіант легкої сукні, розроблено ескізний ряд моделей виробів колекції (рис. 2), лекала, технологічний маршрут, та виготовлено виріб-зразок (рис. 3).

Кожна жінка прагне виглядати красивою та доглянутою. Адже від того, як ми виглядаємо часто залежить емоційний стан, успіх кар'єри, особистих відносин та й здоров'я. Для цього звичайно потрібно вести здоровий спосіб життя, розвиватися розумово і фізично, а от сліпо слідувати тенденціям моди немає сенсу, оскільки не всім підходить однакова модель одягу, колір, стиль. Для виявлення справжньої особистої краси, естетики і стилю треба полюбити себе, вивчити своє тіло і вдало підбирати гардероб. Тільки тоді жінка буде випромінювати свою особисту красу, індивідуальність, тільки тоді жінка розквітає і наповнюється силою не залежно від типу фігури, розміру одягу, ваги і віку.

Однією зі складових вдалого образу є одяг, який правильно сидить по фігурі [6–8, 10]. Відомо, що немає не красивих жінок і поганих фігур, а є не вдало підібрані сукні. Тому необхідно дослідити це питання і розібратися з тим, які існують типи фігур у жінок, як визначити тип фігури і які фасони варто носити.

На жаль, дуже мало жінок мають абсолютно ідеальні пропорції тіла, але, на щастя є достатня кількість фасонів одягу, щоб правильно одягнути жінку усіх без винятку. Адже правильно підібраний одяг допоможе не тільки підкреслити достоїнства будь-якої жіночої фігури, але і приховати фізіологічні чи вікові недоліки.

Згідно інформації отриманої з різних інформаційних джерел в класичній класифікації виділяють 5 типів жіночих фігур: пісочний годинник (Х-силует), трикутник (А-силует), прямокутник (Н-силует), перевернутий трикутник (Т-силует) та коло (О-силует) (рис. 1). Розглянемо типи жіночих фігур і варіанти рекомендованих фасонів одягу [2, 6, 10].

Тип жіночої фігури трикутник або «А» Перевага цього типу статури полягає в тому, що можна створити ілюзію фігури пісочного годинника, якщо стилізувати образ правильно. Плечі вузькі, а стегна широкі. Все, що потрібно зробити, це знайти баланс. Можна носити костюми, які покращують і коригують нижню частину тіла, кльошні спідниці з пасмом на вузькій талії.

Тип фігури пісочний годинник або «Х». У людей з таким типом фігури є природний баланс у пропорціях, тому сукні повинні просто повторювати контур тіла носія. Саме жінкам з такою фігурою рекомендується носити наступний одяг: блейзери до лінії стегон вільного крою; одяг з нагрудними кишнями; красиві широкі V-подібні вирізи, модні комірці; виріз човником; при вузьких плечах можна скористатися підплічниками; якщо плечі дуже вузькі, то виріз зони декольте може бути квадратним; підійдуть спущені плечі; верхній одяг на пружній підкладці; широкі, прямі жіночі спідниці середньої довжини і максі, можна зі складками; спідниці та брюки вільного крою з тонкої тканини; крій піджака

повинен відрізнятись від крою спідниці або штанів.

Тип фігури перевернутий трикутник або «V». Людям з таким типом фігури необхідно додати акценту стегнам і таким чином зосередитися на створенні балансу. Прямі джинси і сукні з природним V-подібним дизайном – все це одяг, який підійде даному типу. Жінкам з V-подібною фігурою підійдуть стриманий верхній жіночий одяг неясних кольорів; V-подібні або овальні вирізи; спідниці, які облягають стегна і м'яко розкльошені; прямі й короткі спідниці; брюки-стрейч, джинси, прямі й вузькі штани; моделі одягу із заниженою талією.

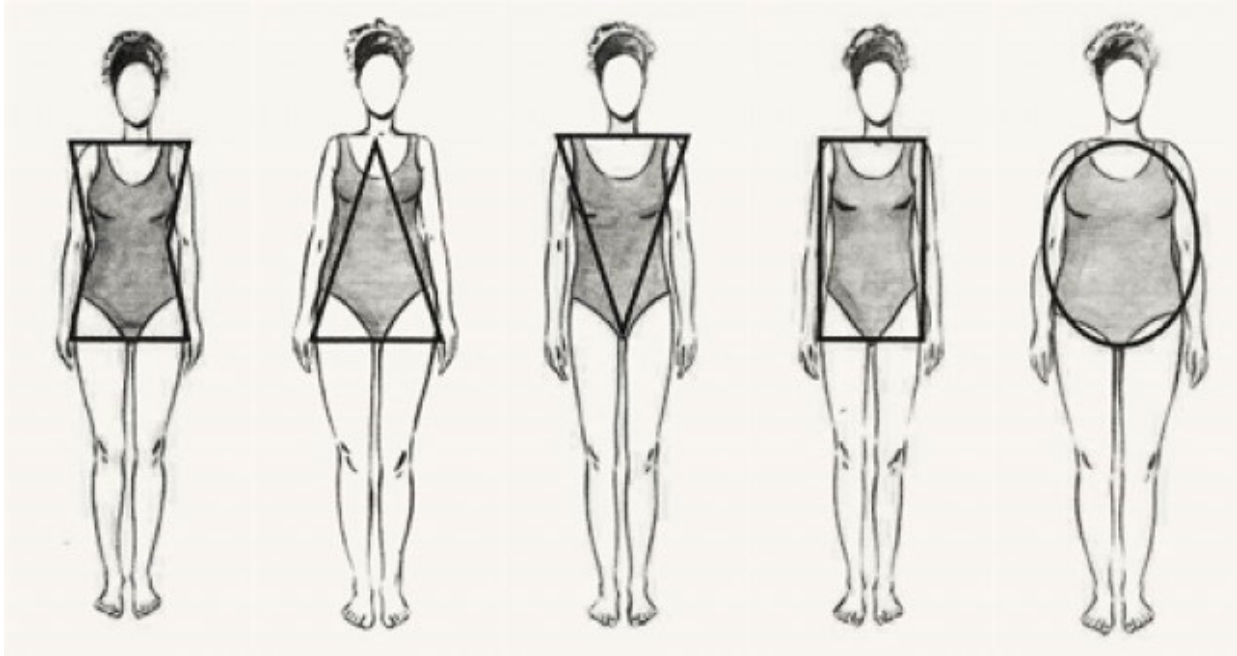

Рис. 1. Типи фігур жіночого тіла

Тип фігури яблуко «О». Оскільки велика частина ваги сконцентрована вище стегон, ця частина тулуба здається важчою, ніж нижня частина. Ідея в тому, щоб відвернути увагу від цієї частини тіла і підкреслити сильні сторони. Жінкам з такою фігурою необхідно відкривати ноги або носити сукні з V-подібним або глибоким V-подібним вирізом, який створює ілюзію подовження тулуба. Жінкам з фігурою кола чи яблука можна сміливо носити такі моделі одягу: подовжені кофтинки з неглибоким V-подібним вирізом; кофтинки з високим коміром, коміром «поло»; при вузьких плечах можна скористатися підплічниками, а вістря коміра повинні бути спрямовані вгору, при широких же плечах вістря коміра направляємо вниз; спідниці середньої довжини і максі; жакети до стегон; якщо наважувомось на сукню, то із завищеною талією; підійде і спідниця-брюки; брюки, завужені до низу.

Тип жіночої фігури прямокутник – «Н». Жінкам з типом фігури прямокутник рекомендується одягатися в такий спосіб: кофтинки з глибоким V-подібним вирізом; топи і блузи з запахом; трикотаж на блискавках, краще, якщо застібка-блискавка розстібається зверху і знизу; одяг з бічними розрізами і декоративною відстрочкою; спідниці-сонце, спідниці-напівсонце, спідниці-тюльпан; жакети та кардигани застебнуті в районі талії на один гудзик; прямі або завужені донизу штани; укорочені моделі піджаків, кардиганів та жакетів; верхній жіночий одяг зі щільної структурної тканини, добре тримає форму.

На основі проведених теоретико-аналітичних досліджень та оцінки фігури замовниці була розроблена лінійка ескізів виробів (рис. 2), розроблено робочі креслення деталей сукні (рис. 3) та виготовлено виріб (рис. 4). Елементом оздоблення виробу є квітова аплікація [10–18].

Рис. 2. Візуалізація ескізного проєкту дослідження

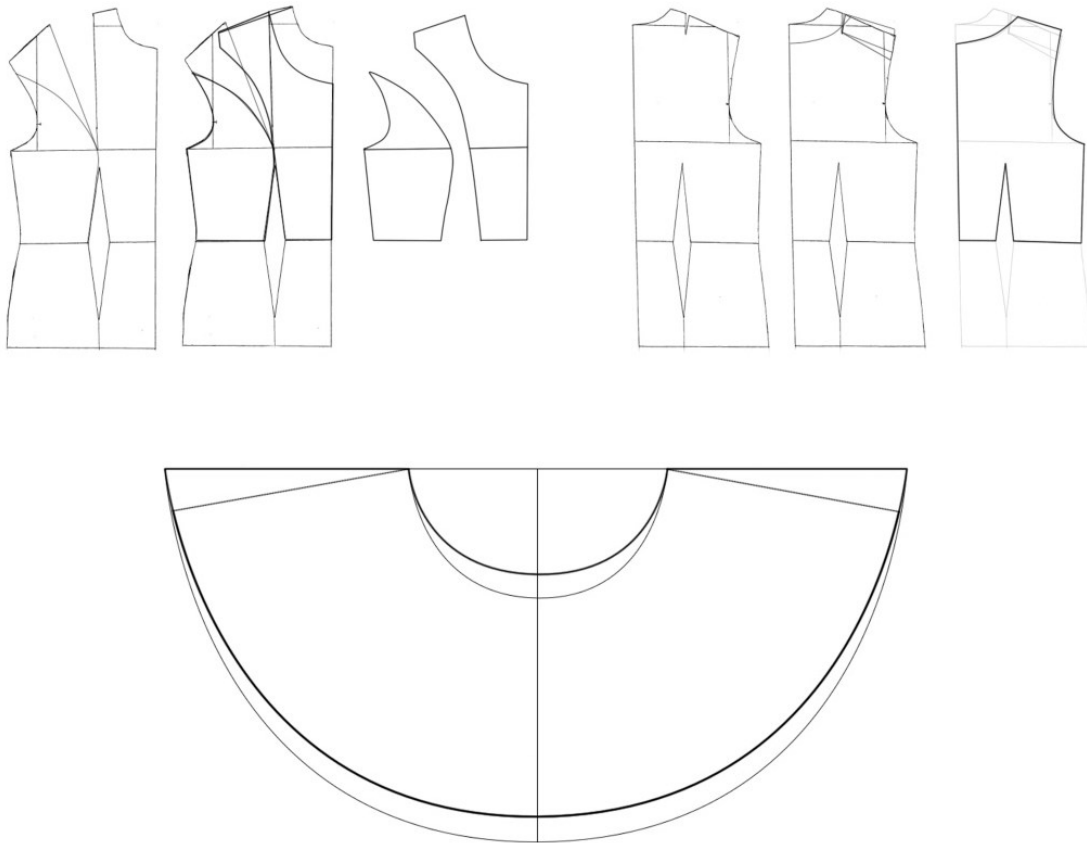

Рис. 3. Робочі креслення деталей сукні

Рис. 4. Готовий виріб легкої сукні жіночого асортименту на фігуру А-типу (трикутник)

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

В результаті науково-практичного дослідження теми даної розробки можна дійти висновку, що світ дизайну є різноманітним, унікальним та інноваційним. Незалежно від змін в моді завжди присутнє дизайнерське бачення світу, моди та естетики, яке призводить до творчих експериментів, впровадження інноваційних матеріалів і технологій у процес виготовлення чи декорування виробу, а також разом з інноваціями використовує класичні матеріали та підходи до створення шедевру.

Такі творчі експерименти необхідні для розвитку і становлення особистості та індивідуальності дизайнера, а також відображення його ідей в реальному житті.

Отже, необхідно пам'ятати, що грамотно підібраний базовий гардероб, зробить жінку будь-якого віку та з будь-яким типом фігури неперевершеною.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямі є поглиблене вивчення даного питання і практична реалізація ідей.

Література

1. Головні правила сучасного дизайну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.remontbp.com/sovremennyj-interer-2020/>
2. Офіційний сайт модного видання Vogue [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vogue.ua/>
3. Знамениті дизайнери предметів інтер'єру [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://arx.novosibdom.ru/designers>.
4. Україна в цифрах: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Київ, 2019. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/Ukr_cifra_2018_u.pdf.
5. Українські еко-бренди [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://shotam.info/top-10-ukrainski-eko-brendy-i-aki-pikluiu-sia-pro-dovkillia/>
6. Божко Ю. Г. Архітектоніка і комбінаторика формоутворення : підручник. для худож.-пром. вузів і архіт. фак. / Ю. Г. Божко. – Київ : Вища шк., 1991. – 244 с.
7. Ніколаєва Т. В. Тектоніка формоутворення костюма : навч. посібник. – Київ : Арістей, 2011. – 340 с.
8. Бердник Т.О. Основи художнього проектування костюма та ескізної графіки : навч. посібник / Т.О. Бердник. – Львів : Знання, 2019. – 350 с.
9. Васенок Т.М. Ілюстрований посібник з конструювання швейних виробів / авт.-уклад. Т.М. Васенок. – Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. – 96 с.
10. Пашкевич К.Л. Застосування сучасних методів для проектування колекції одягу складних форм / К.Л. Пашкевич, М.В. Колосніченко, К.О. Науменко, О.С. Хапанцева // Теорія та практика дизайну. Технічна естетика. – 2015. – Вип. 8. – С. 217–225.
11. Raeve A. D., Vasile S., Cools J. Selected factors influencing wear comfort of clothing: case studies. J Textile Eng Fashion Technol. 2018. № 4(1). P. 66-71.
12. Супрун Н.П. Конфекціювання матеріалів для одягу : навч. пос. / Н.П. Супрун, Л.В. Орленко, Е.П. Дрегуляс, Т.О. Волинець. – К. : Знання, 2008. – 246 с.
13. Єжова О. В. Технологія швейних виробів. Ч. 1 / Єжова О. В. – Київ : ВІШ, 2002. – 102 с.

14. Литвин В.Г. Конструювання швейних виробів : підручник / В.Г. Литвин, А.О. Степура. – К. : Вікторія, 2008. – 320 с.
15. Бабич А.І. Інновації в дизайні виробів індустрії моди, не типові матеріали та технології для їх виготовлення / А.І. Бабич, В.П. Кернеш, П.В. Білоус // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Технічні науки". – 2021. – № 6 (303). – С. 229–235.
16. Бабич А.І. Розробка асортименту жіночого взуття з урахуванням споживчих переваг / А.І. Бабич, В.П. Кернеш // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Технічні науки". – 2019. – № 1 (269). – С. 77–81.
17. Maryna Leshchyshyn, Antonina Babych, Victoria Kernesh. SHAPING THE RANGE OF FOOTWEAR IN DIFFERENT MATERIALS ACCORDING TO A PERSON'S PSYCHO-TYPE. ICAMS 2022 – 9th International Conference on Advanced Materials and Systems. <https://doi.org/10.24264/icams-2020.I.0-83-88>
18. Бабич А.І. Використання елементів 3D друку в дизайні чоловічого костюму / А.І. Бабич, В.П. Кернеш, Д.В. Ткаченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2022. – № 5 (285). – 7 с.

References

1. Holovni pravyla suchasnoho dyzainu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.remontbp.com/sovremennyj-interer-2020/>
2. Ofitsiyni sait modnoho vydannia Vogue [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.vogue.ua/>
3. Znameniti dyzainery predmetiv interieru [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://arx.novosibdom.ru/designers>.
4. Ukraina v tsyfrakh: statystychnyi zbirnyk [Elektronnyi resurs]. – Kyiv, 2019. – Rezhym dostupu : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/Ukr_cifra_2018_u.pdf.
5. Ukrainski eko-brendy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://shotam.info/top-10-ukrains-ki-eko-brendy-iaki-pikluiut-sia-pro-dovkillia/>
6. Bozhko Yu. H. Arkhitektonika i kombinatoryka formoutvorennia : pidruchnyk. dla khudozh.-prom. vuziv i arkh. fak. / Yu. H. Bozhko. – Kyiv : Vyshcha shk., 1991. – 244 s.
7. Nikolaieva T. V. Tektonika formoutvorennia kostiuma : navch. posibnyk. – Kyiv : Aristei, 2011. – 340 s.
8. Berdnyk T.O. Osnovy khudozhnoho proiektuvannia kostiuma ta eskiznoi hrafiiky : navch. posibnyk / T.O. Berdnyk. – Lviv : Znannia, 2019. – 350 s.
9. Vasenok T.M. Iliustrovanyi posibnyk z konstruiuvannia shveinykh vyrobiv / avt.-uklad. T.M. Vasenok. – Hlukhiv : RVV HDPU, 2005. – 96 s.
10. Pashkevych K.L. Zastosuvannia suchasnykh metodiv dla proektuvannia kolektsii odiahu skladnykh form / K.L. Pashkevych, M.V. Kolosnichenko, K.O. Naumenko, O.S. Khapantseva // Teoriia ta praktyka dyzainu. Tekhnichna estetyka. – 2015. – Vyp. 8. – S. 217–225.
11. Raeve A. D., Vasile S., Cools J. Selected factors influencing wear comfort of clothing: case studies. J Textile Eng Fashion Technol. 2018. № 4(1). P. 66-71.
12. Suprun N.P. Konfeksiiuvannia materialiv dla odiahu : navch. pos. / N.P. Suprun, L.V. Orlenko, E.P. Drehulias, T.O. Volynets. – K. : Znannia, 2008. – 246 s.
13. Iezhova O. V. Tekhnolohiia shveinykh vyrobiv. Ch. 1 / Yezhova O. V. – Kyiv : VSh, 2002. – 102 s.
14. Lytvyn V.H. Konstruiuvannia shveinykh vyrobiv : pidruchnyk / V.H. Lytvyn, A.O. Stepura. – K. : Viktoriia, 2008. – 320 c.
15. Babych A.I. Innovatsii v dyzaini vyrobiv industrii mody, ne typovi materialy ta tekhnolohii dla yikh vyhotovlennia / A.I. Babych, V.P. Kernesh, P.V. Bilous // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Serii "Tekhnichni nauky". – 2021. – № 6 (303). – S. 229–235.
16. Babych A.I. Rozrobka asortymentu zhinochoho vzuttia z urakhuvanniam spozhyvchykh perevah / A.I. Babych, V.P. Kernesh // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Serii "Tekhnichni nauky". – 2019. – № 1 (269). – S. 77–81.
17. Maryna Leshchyshyn, Antonina Babych, Victoria Kernesh. SHAPING THE RANGE OF FOOTWEAR IN DIFFERENT MATERIALS ACCORDING TO A PERSONS PSYCHO-TYPE. ICAMS 2022 – 9th International Conference on Advanced Materials and Systems. <https://doi.org/10.24264/icams-2020.I.0-83-88>
18. Babych A.I. Vykorystannia elementiv 3D druku v dyzaini cholovichoho kostiumu / A.I. Babych, V.P. Kernesh, D.V. Tkachenko // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. – 2022. – № 5 (285). – 7 s.